

שמואל ינאי - סמק - לקיבוץ ולפלמ"ח

(הערת מערכת : הכתבה היא המשך לכתבה קודמת על חומה ומגדל)

בספטמבר '39 פרצה מלחמה. הגרמנים פלשו לפולניה והשתלטו עליה במלחמת בזק. בקיבוץ שלנו רבים היו יוצאי פולניה, כמוני, והדאגה למשפחות כבשה את הכל. המלחמה הפכה במהרה להיות מלחמת עולם והתקרבה לגבולות הארץ. בצפון-מזרח, בעירק, היתה מהפכה פרו-נאצית. הגרמנים השתלטו שם על שדות התעופה ועל מקורות הנפט. בצפון, בלבנון וסוריה, שלטה ממשלת צרפת-ווישי אשר שיתפה פעולה עם גרמניה. בדרום-מערב, התקדם הצבא הגרמני אל הגבול המערבי של מצרים. הצבא הבריטי המוצב בארץ עשה הכנות לנסיגה טוטלית מזרחה עד הודו. הערבים בבית-שאן כבר חילקו ביניהם את הבתים שלנו ואת הבחורות שלנו.

בלילות הייתי שומר, כמו כולם. עולה על המגדל, משקיף מסביב, רואה שדות בוערים, מוצתים על ידי ערבים וחושב מה עלי לעשות. מפקד האזור, **אהרון נחמני**, היה מדריך שלי בילדותי בוארשה. פניתי אליו והצעתי לו כי נקים יחידת פרטיזנים שתפעל עצמאית לאחר פינוי הצבא הבריטי. "אברר אפשרויות עם המפקד הגוש, **ישראל בן-אליהו בקיבוץ עין-חרוד**", אמר. כעבור מספר ימים חזר אהרון ואמר: "יש כבר יחידה כזאת. רשמתי אותך. הם יודיעו לך".

עבר זמן רב ולא שמעתי דבר. בשבת אחת, כשהייתי צד ברווזים בין בריכות הדגים, הגיע לשם טנדר והנהג שאל אם אני הוא שמואל פוזננסקי. הוא נתן לי פתק ועליו רשום בכתב יד: "**עליך להתייצב ביום.. בשעה.. בחורשת גינוסר. ההתכנסות תבוצע ברגל**".

הנהג עשה רושם משכנע, הוא גם חטף ממני ברווז אחד ונסע. לימים התברר שזה היה **יגאל אלון**. אחרי הוראת ההתייצבות המשיכו להגיע הודעות שונות ונערכו מפגשים. הוצבתי **לפלוגה א'**, **מחלקת גלבווע, כיתה 1**. הכיתה היתה מורכבת משתי חוליות, 4-5 אנשים בכל חוליה. מפקד החוליה שלי היה **זלמן פרח מבית השיטה**, לימים מפקדי וידידי **בפלי"ם**; מפקד הכיתה היה **אסף שמחוני מתל יוסף**, לימים אלוף פיקוד הדרום; מפקד המחלקה, **מחלקת גלבווע**, היה **נחום שריג מבית השיטה**, לימים המפקד הנערץ של חטיבת הנגב; מפקד הפלוגה היה **יגאל אלון מגינוסר**, לימים מפקד הפלמ"ח.

הגיוס ליחידות היה על בסיס טריטוריאלי. פלוגה א' שלנו כללה מגויסים מעמק יזרעאל המזרחי, עמק בית שאן והגליל - העליון והתחתון. **מחלקת גילבווע** כללה מגויסים מעמק יזרעאל ועמק בית שאן. בעת התארגנות המחלקה פגשתי חברים מכל ישובי הסביבה.

ביום הנקוב בהוראה יצאתי לדרך. מפגש המחלקה היה **בבית השיטה**. תחילה הלכתי לבדי **מנווה איתן לבית השיטה**. שם פגשתי חברים שבאו **מבית אלפא, עין חרוד, תל-יוסף, קיבוץ אבוקה** ועוד. רוב הבחורים הכירו זה את זה מימי הילדות. אני הכרתי אחדים מהם מפעילות קודמת באיזור ואפילו מישיבה משותפת בבית הסוהר בעכו. כל היום הלכנו. בקבוצות באופן חופשי, הלכנו **לגינזור**. בדרך היו עוברים כל מיני כלי רכב והנהגים מזמינים אותנו לעלות, אבל התעלמנו מהם. ההוראה היתה "**ההתכנסות תבוצע ברגל**". זאת ההוראה ואיש לא העלה על דעתו להערים או להתחכם. מדי שעה היינו עוצרים להפסקות, מתחרים בזריקת אבנים למטרה או למרחק. מפגינים כל אחד את יכולתו ואת מומחיותו המיוחדת, וממשיכים ללכת.

מפגש זה עם בני הקיבוצים הוותיקים היה בשבילי חידוש מסעיר. היה זה מפגש של צעירים המלאים בהרגשת כוחם, הולכים לבנות יחידת מחץ צבאית ולהגן על ביתם ועל מפעלם. הם ידעו על יחידות כאלה בעבר והכירו דמויות מופת. בשבילי כל זה היה חדש. הייתי אז 6 שנים הארץ. לא ידעתי לאן אני הולך, מה זה הפלמ"ח, אבל הלכתי ללא היסוס ובאמונה מוחלטת. הרגשתי כי עם חברים אלה אסתדר ויחד נמצא דרך לפעול.

בערב הגענו לחורשת גינוסר. היו שם כבר רבים. התארגנו לפי כיתות, מחלקות והדלקנו מדורות. התחרינו על המדורות. מי ידליק יותר מהר, יותר גדול, יותר יפה. התחרינו על האוכל שבישלנו, על

הכמות, על הטיב, על הצורה והסדר. התחרינו על כל דבר. הירח היה מלא והשתקף במי הכנרת. החורשה היתה מלאה מדורות ושירה. החזה התנפח והיה גם הוא מלא. מפקד הפלוגה, יגאל פייקוביץ הסתובב בין המדורות. הוא הכיר את רוב הבחורים. הוא היה דמות מפקד מהאגדות. כל מה שנער צעיר יכול לדמיין על דמותו של מפקד הפלוגה שלו היה ביגאל. הוא היה יפה תואר, מדבר ברור ויפה, ידידותי וישיר במגע עם הבחורים, מפקד-חבר. כבר היו אגדות קשורות בשמו. הוא לא זכר אותי מפגישתנו הקצרה בבריכות הדגים של נווה-איתן ושאל: "איך קוראים לך?" "שמואל" אמרתי. "איך קוראים לך בבית, איך קוראת לך אמא שלך?" "סֶמֶק" אמרתי. "אז גם אצלנו יקראו לך סֶמֶק". וכך היה. הייתי בבית.

מאוחר יותר הגיע יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח. ראיתי אותו בפעם הראשונה. ערכנו לכבודו מדורה אחת גדולה. ישבנו מסביב המדורה ושרנו. הפנים הצעירות מסביב למדורה היו מוארות באש המרצדת ובינינו המפקד עטור הזקן. הוא ישב על הארץ, כמו כולם. דיבר במשפטים קצרים מאוד, דברים פשוטים שהגיעו ישר אל הנערים. מהרגע הראשון נקבע שמו בהערצה - "הזקן". היתה לי תחושה שבאתי למקום הנכון. הרפתה ממני, באחת, תחושת התסכול של חוסר המעשה וחוסר האונים. יש מי שיתן פקודות ויש עם מי למלא אותן.

הדיבורים, הסיפורים והשירה נמשכו לתוך הלילה. בבוקר יצאנו למסע ובסופו חזרנו לחורשת גינוסר. היתה הרגשה של שביעות רצון גדולה מאוד. הרגשה של שייכות לכוח מתגבש לעוצמה. אנו נוכל לבצע כל דבר, "הזקן רק יתן פקודה" כפי שכתב חיים גורי בשיר. יותר כבר לא הלכתי לבד.

ביולי 1942 החליטה ה"הגנה" להפוך את הפלמ"ח ליחידה מגויסת בקביעות. מחוסר תקציב הוחלט כי "צבא" זה יפרנס את עצמו בעבודה בקיבוצים. הפלמ"ח הקים את מחנות העבודה והאמונים במשטר של שבועיים עבודה ושבועיים אמונים. הבסיס של המחלקה שלנו, מחל" גלבע פלוגה א' בפיקודו של נחום שריג, היה בכפר גלעדי. גרנו בלול ישן ועבדנו במשק. אחרי העבודה היינו יושבים תחת עצי האגוז הגדולים ליד המחנה, מדליקים מדורה ומתווכחים על אירועי המלחמה. משבר גדול היה אז בפלמ"ח. הייתה הרגשה של ביזבז: מליונים של בני נוער מכל העמים נלחמים בנאצים ואנחנו יושבים מסביב למדורה. לפעמים היה יורד אלינו אליעזר קרול, עם זקן ארוך ולבן, ומספר על חוויותיו מימי "השומר".

יום אחד הודיע נחום שריג, מפקד המחלקה, כי מפקד הפלמ"ח, יצחק שדה, יבוא למחנה וישוחח עם כל אחד. היינו נרגשים ומתוחים לקראת הפגישה. שלשה חברים קרובים היינו: גבריאל רפופרט [גברוש], יליד הארץ מקיבוץ בית אלפא; פרץ גולשטיין, יליד הונגריה, מקיבוץ "אבוקה" ליד "נוה-איתן"; ואני, סמק פוזננסקי, יליד פולניה, מקיבוץ נווה-איתן. סיכמנו בינינו כי נספר זה לזה מה היה בראיון

הזקן בא. אחרי כמה ראיונות הגיע תורי להיכנס לאוהל. יצחק ישב על שרפרף, מכנסיים קצרים כדרכו, זקן ארוך, רגליים גדולות, פנים גדולות, משקפיים, עיניים חביבות, הזקן. היו לו רק שתי שאלות: למה התנדבת לפלמ"ח? מה אתה רוצה לעשות בפלמ"ח?

גברוש אמר כי הוא רוצה להיות סייר בשטח. **בעת המצור על ירושלים במלחמת העצמאות היה גברוש בין מגלי "דרך בורמה".**

פרץ גולדשטיין אמר כי הוא רוצה להגיע להונגריה, להתחבר אל חבריו שם ולהלחם בנאצים. **פרץ היה בין צנחני היישוב שנשלחו לאירופה, הגיע להונגריה, נתפס בידי הנאצים ההונגרים ולא חזר.**

אני אמרתי למפקד הפלמ"ח כי אני רוצה ללמוד ימאות, ולהביא באוניות יהודים ארצה. **לימים הצטרפתי לפל"ם, למדתי ימאות והובלתי ארצה מעפילים באוניות. להציל את משפחתי שלי, לא זכיתי. ברב הימים נתמנתי למפקד הפל"ם.**

הפגישה עם יצחק שדה, מפקד הפלמ"ח, התקיימה ביולי 1942. באותו חודש ערכו הגרמנים את האקציה הגדולה בווארשה בה גורשו לטרבלינקה רוב יהודי העיר ונרצחו שם, בכללם כל בני משפחתי.

היום, 16.4.2007, חל יום הזיכרון לשואה.